

Idea jako „přicházející“ a „vládnoucí“ (podle Rádla)

Rádl má v Útěše (0613, s. 57; 7622, s. 46) pozoruhodnou poznámku, totiž že Ježíšovo „učení o království Božím připomíná Platonovo učení o ideách“ (a je to třeba číst v souvislosti celého textu, zejména pak v souvislosti se závěrečnými dvěma „obrázky“ idejí v poslední kapitole). Ježíšovo evangelium (nikoli tedy evangelium o Kristu Ježíšovi) má své ohnisko ve zvěstování dobré zprávy, že ta pravá vláda už přichází, že ve svých počátcích už je v tuto chvíli zde, mezi námi. Rádl svým přirovnáním dost zřetelně naznačuje, jak chce právě on chápat povahu a funkci „idejí“. Idea podle něho není nic daného, předmětného, nic, co by bylo prostě před námi jako předmět, jako věc, jako daná, hotová skutečnost – přinejmenším to není jen věc mezi věcmi. Skupina bílých ptáků opravdu stojí na břehu jezera, ale ptáci mohou kdykoli zvednou křídla a odletět: nejsou součástí jezera ani jeho břehů, nejsou součástí krajiny, lidé je nechtějí vyplašit, ale dívají se na ně s obdivem, „jako by ptáci byli pozdravem z lepšího světa“, jako by jejich „domov“ byl jinde. A tak se vskutku mohou zvednout a odletět až k trůnu své královny. Ta je sice ráda vidí, ale posílá je zpátky: „Co by si lidé na zemi počali bez vás?“ Ideje tedy nejsou součástí světa věcí, ale ten svět by sám bez nich neobstál; jediná naděje pro svět je, že se naopak ti ptáci, tj. ideje, naučí obstát ve světě. – A protože ta metafora ptáků stále ještě příliš zahrnuje tu věcnou, předmětnou jejich stránku, připomínající předmětnost i jezera a jeho břehů, i všeho ostatního v krajině, uvádí Rádl ještě druhý obrázek, jehož „poslání“ ústí ve formulaci: „snad mu ta myšlenka ani nepřišla, ale měla přijít; to byla idea“. Když to dáme dohromady a pokusíme se to sjednotit, tak to nejdůležitější, v čem spočívá význam oněch ptáků, je v tom, že přilétají, přicházejí, a to jako poslové: už jsou tady, už jsou první ptáci mezi námi, ale tím to pouze začíná. Přilétají už další, i když ti dřívější se někdy vracejí, jindy snad dokonce umírají; a další a noví bílí ptáci budou přilétat i nadále. A když to někdy vypadá tak, že je u jezera pusto, nikde žádný pták není vidět, tak to není nikdy nic definitivního. Jednou konečně noví ptáci přilétnou, možná už teď letí, stačí jen trocha trpělivosti a dočkáme se. V tomto smyslu lze mluvit o tom, že ti ptáci „vládnou“: ovládají smysl toho, co se děje, jsou sami tím vládnoucím smyslem, který však musí být naplňován, na prvním místě tím, že jsou ptáci očekáváni, že se k nim upíná naše naděje. jediná možná naděje.

(Písek, 070701-3.)